

VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE ZITTING 1995

8 AUGUSTUS 1995

ONTWERP VAN DECREET

**tot goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden
inzake de afvoer van het water van de Maas en van de bijlage A, B en C,
ondertekend te Antwerpen op 17 januari 1995**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Algemene bespreking

Op 19 juni 1975 parafeerden Belgische en Nederlandse onderhandelaars een ontwerpverdrag over de verdeling en de kwaliteit van het water van de Maas. Dit verdrag werd evenwel niet geratificeerd door de beide landen.

De problemen inzake de kwaliteit van het Maaswater werden ondertussen geregeld in een afzonderlijk verdrag inzake de bescherming van de Maas. om die redenen bleef het evenwel noodzakelijk om met Nederland een verdrag af te sluiten over de verdeling van het Maaswater.

De volkenrechtelijke beginselen inzake gebruik van het water in internationale rivieren vereisen dat België en Nederland regelmatig afspraken maken over het Maaswater. Elke staat heeft het recht, in een redelijke en billijke mate, en zonder de belangen van andere landen te schaden, gebruik te maken van het water van een internationale rivier, die over of langs zijn grondgebied stroomt.

Ten tweede was het noodzakelijk bepaalde Verdragen inzake de Maas aan te passen nl. het Verdrag van 12 mei 1863 inzake de wateraftappingen uit de Maas en de verklaring gehecht aan de overeenkomst van 11 januari 1873 tot wijziging van dit Verdrag. In de periode van 1930 tot 1939 legde België het Albertkanaal aan dat het Luikse industriebekken

verbindt met de haven van Antwerpen. Voor de voeding van het kanaal werd een hoeveelheid water onttrokken aan de Maas. Aan Nederlandse zijde werd gevreesd dat in droge periodes het in 1935 voltooide Julianakanaal niet voldoende zou kunnen gevoed worden en Nederland drong aan op waarborgen. Op 24 februari 1961 verbond de Belgische regering zich ertoe de vroegere Maasverdragen aan te passen aan de nieuwe toestand van het Belgische waterwegennet.

De derde en directe aanleiding zijn evenwel de bepalingen van art. 16 van het Verdrag betreffende de verbinding tussen Schelde en Rijn van 13 mei 1963. Deze vaarweg, bekend als de Schelde-Rijnverbinding is nu in gebruik en verbindt de Antwerpse havendokken rechtstreeks met het Volkerak en de Rijn.

De Kreekraksluizen op Nederlands grondgebied, even ten noorden van het Antwerpse havengebied, vormen één van de twee sluizencomplexen in deze vaarweg.

In uitvoering van art. 16 van het Schelde-Rijnverdrag zijn de Kreekraksluizen voorzien van een bijzonder dispositief, dat zoveel mogelijk moet verhinderen dat het zilte Antwerpse dokwater door het versassen van schepen zou terecht komen in de zoetwaterbekkens, die Nederland toen plande in Zuid-Holland en Zeeuws-Vlaanderen. Door de nieuwe conceptie van de Oosterscheldeafsluiting zijn deze bekkens nu gereduceerd tot vooral het Zoommeer.

Het bijzonder dispositief aan de Kreekraksluizen kan nochtans niet verhinderen dat bij de versassing van schepen een hoeveelheid zoet water verloren gaat door vermenging met het zilte dokwater. In art. 16 § 2 van het Schelde-Rijnverdrag wordt dan ook bepaald dat België er zorg voor moet dragen "dat een hoeveelheid zoet water wordt geleverd, welke gelijk is aan de hoeveelheid van het ter bestrijding van deze verzilting aan het zoetwaterbekken onttrokken water, voor zoveel dit bij een redelijke behartiging van genoemde Belgische belangen mogelijk is en voor zover Nederland niet verklaart dat met minder kan worden volstaan". De genoemde Belgische belangen zijn de belangen van de drinkwatervoorziening.

In § 3 van hetzelfde artikel verbinden beide landen zich ertoe om binnen het jaar na de ondertekening van het Verdrag een regeling te treffen over de uitvoering van dit artikel. Uitdrukkelijk wordt er aan toegevoegd dat deze regeling betrekking heeft op de "hoeveelheid en de kwaliteit" van het door België aan Nederland te leveren zoet water, alsook op de omstandigheden, de wijze waarop en de plaatsen waar dit water ter beschikking gesteld wordt.

Het ontwerpverdrag van 19 juni 1975 ging ervan uit dat deze problemen het best konden geregeld worden door de Belgische garanties om ten allen tijde een minimaal Maasdebiet te garanderen. Deze regeling was in 1975 nog denkbaar, gelet op de grote mogelijkheden geboden door het Belgische stuwdammenprogramma. Na de schrapping van het Belgisch stuwdammenprogramma werd het noodzakelijk het verdrag te herzien.

In de loop der jaren groeide het besef dat in het algemeen de natuurlijke rijkdommen beperkt zijn. Tussen Nederland en België moesten nieuwe afspraken gemaakt worden over de verdeling van de natuurlijke rijkdom, die het Maaswater vormt. De gegarandeerde levering van het minimaal Maasdebiet diende vervangen te worden door een waterbesparingsprogramma dat in droge periodes het beschikbare Maaswater op billijke wijze tussen beide landen verdeelt. Dit impliceert dat in beide landen een aantal beperkende maatregelen

len genomen worden, die gelijke tred houden met de vermindering van het debiet van de rivier.

Tussen België en Nederland kwamen onderhandelingen op gang, die evenwel weinig resultaat opleverden. De besprekingen met Nederland kwamen definitief op gang nadat de bijzondere wet van 5 mei 1993 betreffende de internationale betrekkingen van de Gemeenschappen en de Gewesten tot stand kwamen. Deze wet bevat een bevoegdheidsoverdracht van de federale overheid naar de communautaire en de regionale overheden voor het afsluiten van internationale verdragen inzake hun inhoudelijke bevoegdheden. Door het Maasdebiet te definiëren als de som van het Maasdebiet dat naar Vlaanderen en Nederland vloeit, werd het technisch mogelijk een akkoord hieromtrent af te sluiten tussen Nederland en Vlaanderen.

De Vlaamse regering heeft op 15 september 1993 een onderhandelingsdelegatie van het Vlaamse Gewest gemachtigd om met Nederland te onderhandelen over verdragteksten inzake de uitvoering van het verdiepingsprogramma 48'/43'/38' in de Westerschelde en de verdeling van het Maaswater.

De Vlaams-Nederlandse onderhandelingscommissie kwam 4 maal bij elkaar. De onderhandelingen zijn gestart op 5 november 1993 te Steenokkerzeel en werden verdergezet op 19 januari 1994 te Rotterdam. Tijdens de vergadering van 22 februari 1994 te Antwerpen werd een grote overeenstemming bereikt tussen de beide partijen, evenwel op twee belangrijke knelpunten na. Deze knelpunten werden dan besproken op 6, 7 en 8 maart 1994 te Namen.

Op 8 maart 1994 werd op het niveau van de delegaties overeenstemming bereikt over de tekst van het verdrag. Deze tekst werd naderhand redactioneel bijgesteld.

Het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest inzake de afvoer van het water van de Maas werd uiteindelijk op 17 januari 1995 plechtig ondertekend te Antwerpen door de verdragsluitende partijen. Het voorliggend decreet regelt de inwerkingtreding van dit verdrag.

2. Commentaar bij de artikelen

De verdragsluitende partijen zijn het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaamse Gewest. Het Waalse Gewest is geen betrokken partij omdat in artikel 1 (punt C) uitdrukkelijk gesteld wordt dat met Maasdebiet de som van de debieten bedoeld wordt, die via het Albertkanaal en de Maas respectievelijk Vlaanderen en Nederland binnenvloeien (zie verder artikel 1).

De preambule verwijst naar de zoetwaterverliezen van de Kreekraksluizen, en dit bij wijze van introductie bij artikel 8.

Artikel 1

Begripsomschrijving

Bij het opmaken van de tekst, heeft de onderhandelingscommissie er over gewaakt dat enkel gesproken wordt over debieten, rivieren en kanalen gelegen op het grondgebied van Vlaanderen en Nederland. De meetpunten voor de afvoer bevinden zich op Nederlands grondgebied (Maastricht/St. Pieter), hetzij op Vlaams grondgebied (Kanne). Wat het Vlaamse Gewest betreft, zijn de afspraken in dit verdrag volledig in overeenstemming met de grondwettelijke bevoegdheden.

Artikel 2

Wateraftapping uit de Maas

Dit artikel actualiseert de bestaande praktijk bij de debietregeling in de Kempense kanalen en dit bij wijze van actualisatie van vroegere afspraken, die in artikel 7 buiten werking gesteld worden. De regelingen zijn enkel van toepassing bij voldoende debieten.

In punt 4 wordt de aanleg voor rekening van Nederland van een duiker bij sluis 18 te Bocholt en sluis 17 te Lozen geregeld. Het Vlaamse Gewest zal daarna deze duikers onderhouden. Dit is een normale kostenverdeling.

Artikel 3

Dit artikel stelt dat bij lage debieten afspraken moeten gemaakt worden over de verdeling van het beschikbare debiet.

Een belangrijk uitgangspunt is wel dat het Maasdebiet gelijk over Vlaanderen en Nederland verdeeld wordt, maar dat de grensmaas een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is, wat impliceert dat beide landen evenveel moeten bijdragen aan het debiet van de grensmaas.

Het besparingsscenario, bedoeld in het 1e lid wordt besproken in bijlage A.

Zeer belangrijk is de voorbehoudsclausule onder lid 2. Wallonië kan immers door bediening van sluisen en stuwen op haar grondgebied (o.a. de stuw van Monsin) de afspraken tussen Nederland en Vlaanderen in de war sturen. Daarom wordt in de voorbehoudsclausule bepaald dat elke partij slechts aan haar verplichtingen gehouden is, voor zover zij deze kan nakomen met maatregelen op haar eigen grondgebied.

Gelet op de bepalingen van artikel 1 wordt het aldus mogelijk een verdrag over de verdeling van het Maaswater af te sluiten tussen Vlaanderen en Nederland, zonder Wallonië hierbij te betrekken.

Het meetprogramma waarvan sprake in lid 3 wordt verduidelijkt in bijlage B.

Artikel 4

Dit artikel bevat enige afspraken inzake samenwerking en behoeft geen verder commentaar.

Artikel 5

Een technische werkgroep wordt opgericht, die over de uitvoering van het verdrag waakt.

Artikel 6

Beslechting van geschillen

Dit artikel legt de regeling van geschillen op door een arbitrage.

De werking van de arbitrage wordt geregeld in bijlage C.

Artikel 7

Buitenwerkingtreding van de eerdere regeling
van de wateraftappingen uit de Maas

Gelet op de geactualiseerde bepalingen in artikel 2 van het verdrag, kunnen een aantal artikelen in vroegere verdragen tussen België en Nederland buitenwerking gesteld worden.

Artikel 8

Compensatie van de zoetwaterverliezen
van de Kreekraksluizen

In artikel 16 van het "Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België betreffende de verbinding tussen de Schelde en de Rijn" van 13 mei 1963 wordt bepaald dat binnen de 5 jaar na datum van de ondertekening een regeling moet getroffen worden over de levering door België van een hoeveelheid zoetwater aan Nederland en dit ter bestrijding van de verzilting van het (nu genoemd) Zeeuwse meer.

De huidige afspraken, in het bijzonder de afspraken inzake de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van Vlaanderen en Nederland jegens de Grensmaas, zijn van dien aard dat Nederland artikel 16 van het Schelde-Rijnverdrag als uitgevoerd ziet (zolang uiteraard dit Maasverdelingsverdrag geldt).

Artikel 9

Dit artikel vergt geen commentaar.

Artikel 10

Dit artikel vergt geen commentaar.

Artikel 11

Dit artikel vergt geen commentaar.

Bijlage A

Deze bijlage regelt het besparingsscenario. Dit scenario houdt in dat Vlaanderen en Nederland, naar gelang het debiet van de Maas daalt, op gecoördineerde wijze een aantal besparingsmaatregelen op eigen grondgebied in werking zetten, volgens de uitgangspunten van artikel 3, lid 1. Beide partijen zullen een eigen draaiboek terzake uitwerken en dit aan elkaar mededelen.

De eigenlijke besparingsmaatregelen beginnen vanaf een debiet lager dan $60\text{m}^3/\text{s}$, alhoewel in de aanloopfase (tussen $100\text{m}^3/\text{s}$ en $60\text{m}^3/\text{s}$) ook reeds maatregelen ter voorkoming van verspilling nodig zijn. De maatregelen moeten het mogelijk maken dat de Grensmaas zo lang mogelijk over een minimumdebiet van $10\text{m}^3/\text{s}$ kan beschikken. Alleen onder een Maasdebiet van $30\text{m}^3/\text{s}$ kan ook dit debiet lager worden.

In deze crisisfase (debiet lager dan $30\text{m}^3/\text{s}$) wordt het Maasdebiet in principe gelijk verdeeld over Vlaams gebruik, Nederlands gebruik en de Grensmaas, maar in noodsituaties kan hiervan afgeweken worden.

Bijlage B :

Deze bijlage regelt het noodzakelijk meetprogramma van de diverse debieten.

Bijlage C :

Deze bijlage regelt de arbitrage bij geschillen en is identiek met bijlage G van het Scheldeverdiepingsverdrag.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie*

L. VAN DEN BRANDE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,*

L. VAN DEN BOSSCHE

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling,

T. KELCHTERMANS

*De Vlaamse minister van Financiën, Begroting
en Gezondheidsbeleid,*

W. DEMEESTER-DE MEYER

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Stedelijk Beleid en Huisvesting*

L. PEETERS

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,*

E. BALDEWIJNS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

L. MARTENS

*De Vlaamse minister van Economie,
KMO, Landbouw en Media,*

E. VAN ROMPUY

*De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden
en Gelijke Kansenbeleid,*

A. VAN ASBROECK

VOORONTWERP
tot goedkeuring van het verdrag tussen het Vlaamse Gewest en
het Koninkrijk der Nederlanden inzake de afvoer van het water van de Maas

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering,
Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering en de Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

Het verdrag tussen het Vlaamse Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de afvoer van het water van de Maas, ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995, zal volkomen uitwerking hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

L. VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting,

N. DE BATSELIER

*De Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening
en Binnenlandse Aangelegenheden,*

T. KELCHTERMANS

De Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden,

H. WECKX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

L. VAN DEN BOSSCHE

De Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming,

J. SAUWENS

*De Vlaamse minister van Financiën en Begroting,
Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin,*

W. DEMEESTER - DE MEYER

De Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden,

L. PEETERS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie en de Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

Het verdrag tussen het Vlaamse Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de afvoer van het water van de Maas en de bijlagen A, B en C, ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995, zullen volkomen uitwerking hebben.

Brussel, 28 juli 1995.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie*

L. VAN DEN BRANDE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,*

L. VAN DEN BOSSCHE

*De Vlaamse minister van Leefmilieu
en Tewerkstelling,*

T. KELCHTERMANS

*De Vlaamse minister van Financiën, Begroting
en Gezondheidsbeleid,*

W. DEMEESTER-DE MEYER

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Stedelijk Beleid en Huisvesting,*

L. PEETERS

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,*

E. BALDEWIJNS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

L. MARTENS

*De Vlaamse minister van Economie,
KMO, Landbouw en Media,*

E. VAN ROMPUY

*De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden
en Gelijke Kansenbeleid,*

A. VAN ASBROECK
